

УДК 781.7(477.82) + 787.1

Мар'яна Мархель, Ірина Клименко (Київ)

ВЕСІЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ ТРИРЯДКОВОГО ШЕСТИДОЛЬНИКА НА МЕЖІ ЗАХІДНОГО І СХІДНОГО ПОЛІССЯ: РЕКОНСТРУКЦІЯ РЕЛІКТІВ СКРИПКОВОЇ ТРАДИЦІЇ ЗА МЕТОДИКОЮ МЕЛОГЕОГРАФІЇ

Проблемна науково-дослідна лабораторія
по вивченню народної музичної творчості (ЛЕК) НМАУ ім. П. Чайковського
Тел.: 050 440 67 53, 050 440 68 54, e-mail: mmarkhel@gmail.com, klymenko_iryina@ukr.net

Поширене на Поліссі інструментальне виконання традиційних пісенних мелодій практично не досліджувалося етноорганологами, будучи потрактованим як дещо другорядний жанр української інструментальної музики – попри те, що у її жанрових класифікаціях виділена окрема група «творів для співу». Публікації інструментальних версій пісень нерідко бувають оформлені без врахування їх типової силаборитмічної структури.

На межі Західного і Середнього Полісся, що умовно проводиться за течією р. Горинь, однією з улюблених мелодій місцевих скрипалів ще донедавна був весільний наспів трирядкової композиції з 6-дольною ритмічною основою. Корпус скрипкових записів таких мелодій у зв'язку з швидким відходом останніх діючих музикантів від практики весільної гри не сягає й 2-х десятків зразків. Зате поліські архіви й публікації вокальних версій цього пісенного типу налічують кілька сотень цих пісень. З-поміж них виявлені два різновиди ритмічного оформлення та кілька – звуковисотного.

Публікація переслідує дві мети: 1) окреслення локальних особливостей мелотипології та мелогографії строфічних весільних мелодій з шестидольною основою; 2) формулювання методики нотації та реконструкції скрипкових награвань обрядових мелодій, оперте на локальну типологію.

Результативне вивчення жанрової групи «мелодії для співу» можливе тільки на перетині знань, здобутих кількома субдисциплінами етномузикознавства: етноорганологією (вивчає інструменти і техніку гри), мелотипологією (вивчає пісенні структури) і мелогографією (вивчає музичні діалекти, зокрема – встановлює ареали мелостилістичних зон).

Стаття ілюстрована нотаціями, аудіоприкладами, містить 2 документальні карти

Ключові слова: весільні наспіви, сільська скрипкова гра, Погориння, Західне Полісся, мелотипологія, мелогографія.

Картосхеми див. в Атласі на стор. К18–К19. Аудіоприклади: DVD-СМ4_34_VSL-6x3-Pogorynnia_Markhel

Підготовка цієї публікації постала дещо непрямим шляхом. Тема весільних мелодій на 6-дольній основі фігурувала як одна з ліній дослідження скрипкової музики Прип'ятського Полісся, виконаного у межах магістерської роботи [8], головним об'єктом вивчення якої був такий вид функціонування сільської гри як гра-супровід до співу. Знайомство з дотичною літературою виявило, що поширене на Поліссі інструментальне виконання традиційних пісенних мелодій практично не досліджувалося етноорганологами, будучи потрактованим як дещо другорядний жанр інструментальної музики (попри те, що в жанровій класифікації Ігоря Мацієвського – найбільш відомий і системний на сьогодні – виділена окрема група «творів для співу» [9]).

У роботі з місцевим матеріалом – польовими звукозаписами Рівненського Полісся (далі узагальнено називатимемо цей регіон Погоринням) 1980–1990-х років¹ та кількома десятками нотних транскрипцій скрип-

кових награвань, виконаних різними авторами – було виявлено гостру проблему: автори нотацій, транскрибуючи скрипкові версії співних творів, у значному числі випадків не були обізнані з їх типологією й тому довільно нотували і трактували награвання. У число таких хибних нотацій потрапили і весільні пісні з 6-дольною основою. Оскільки їх вага у місцевих весільних традиціях дуже значна, у нас була можливість, опираючись на велику кількість співаних версій, встановити правдиві обриси кількох нотацій. Однак для цього знадобився детальний мелотипологічний і мелогографічний аналіз записів, з розрізненням специфіки кількох локальних версій наспіву. Результатом стала побудова документальної **карти К18**, з якої видно, що картографована група мелодій у досліджуваному терені отримала значну типологічну «розробку». Цей результат набув самостійного значення, і його видалося логічним розмістити у межах блоку статей про весільні 6-дольники.

Також спробуємо зберегти у статті й лінію специфіки весільних скрипкових награвань. Тож дана публі-

¹ Прип'ятський архів ПРП-ЛЕК, зібраний головно Іриною Клименко. Протягом 1984–1997 рр. збирачі КДК/НМАУ (Олена Мурзина, Ірина Клименко, Світлана Копил, Михайло Хай, Олена Шевчук, Алла Загайкевич, Сергій Охрімчук) записали 15 поліських скрипалів (з-поміж них 11 – з рівненсько-поліських районів). В аудіоколекції ЛЕК «Західне Полісся і Західна Волинь» зберігаються близько 470 одиниць запису народних скрипкових творів за географічно-тематичними підрозділами «Пінщина», «Погориння» та «Верхня Прип'ять». Дані про архів скрипкових записів з Рівненсько-

го Полісся у Лабораторії етномузикології НМАУ (ЛЕК) подані у таблиці 1. В останніх за часом експедиціях використовувалась цифрова аудіоапаратура, а також велась фото і відеозйомка. Системну фольклористично-збирацьку роботу на теренах Прип'ятського Полісся провели також фольклористи львівської науково-дослідницької лабораторії (ЛЕЛ), а також збирачі музичного фольклору з Рівного.

кація переслідує дві мети, які згрупуємо у відповідні підрозділи:

1. Окреслення особливостей регіональної мелотипології та мелогогеографії строфічних весільних мелодій з шестидольною основою.

2. Формулювання методики нотації та реконструкції скрипкових награвань обрядових мелодій, опертої на мелотипологію.

1. Весільна композиція $\downarrow 6^3$ у Погоринні

У 1984 році вийшла серія платівок «Українська трійста музика», де з-поміж популярних танцювальних мелодій реліктовою перлиною засяяв весільний наспів у виконанні невідомої скрипкової капели з Рівненщини (див. А-1984-03-А09). Паспортні дані цієї публікації мінімальні – вказані прізвища музикантів та з репертуарного контексту відомо, що вони – поліщуки (див. етикетку платівки в електронному додатку). Ідентифікувати локалізацію цього твору дозволили експедиції Київської консерваторії: у 1989–1992 роках обстежувався Дубровицький район Рівненської області, і в с. Городище була записана дуже близька (фактично ідентична) версія цієї ж мелодії зі словами *Ми батенька да й ошукали* – її заспівали самі скрипалі Павло Іванович Новик, 1923 р.н. (*1-ша скрипка*) і Адам Якович Дейнеко, 1915 р.н. (*2-га скрипка*), перегравши спочатку кілька строф (нотація 3^2). Попри певні оригінальні риси цієї мелодії, етномузиколог зі знанням типології доволі швидко визначить, що ця весільна пісня належить до типу трирядкової строфи, в основі якої лежить 6-дольний ритм з властивими йому силаборитмічними дробленнями – тип $\downarrow 6^3$ з вторинною версією вірша 4+5 (див. про нього [6, с. 91–92]). Аналіз пісні з текстом показує цікаву особливість – 6-дольна формула тут буває правильною тільки у середньому рядку, а в першому і останньому вона продовжується на одну долю і стає семидольною. У першому рядку це відбувається за рахунок доданого односкладового рефрену «ой». У чисто скрипковій версії йому відповідає мелодичний розспів, який продовжує звучання мелорядка на чверть. В останньому рядку пролонгація відбувається через спеціальний каданс, де дозспівується остання силаба – *небагато да за шлюб дали*, в той час як зазвичай українські трирядкові композиції з 6-дольників закінчуються апокопою – обірваним складом, як у нот. 6–9.

Чи ж є 7-дольник у версії поліських скрипалів відхиленням, помилкою, неправильним відтворенням норми? Це можна перевірити, переслухавши значне число місцевих весільних мелодій. Аналогічний городищенському зразок зі Столінщини з 7-дольною формулою у квінтовому мажорному прочитанні опублікувала 1988 року Зінаїда Можейко – див. А-1988-01_07.14. У сусідньому Заріченському районі на весіллі співають виключно у терцевих ладах (див. табл. 3, меломодель 2) – але також користуються чітко відмежованим вставним рефреном *ой* – див. нот. 2, А-1997-02_14. Записи з 7-дольною нормою відомі й у більш північних Пінському й Іванівському районах, але тут вони бувають завуальовані рубатним відтворенням схеми – див. приклад з с. Клетная (А-1988-01_07.12=нот. 1), де на місці рефрену буває або незначний розспів, або ж остання силаба

просто тягнеться зайву долю, тож оригінальний локальний 7-дольний «метричний норматив» витримується. З-поміж аудіопублікацій зустрілися також версії з затягуванням не тільки 6-ї, але й 4-ї позиції – див. А-2004-03_11б. Закономірним є те, що в рубатних версіях *ніколи не «розмиваються» всі побудови*, серединний рядок трирядкової строфи стало утримує нормативну 6-дольну характеристику.

Отже, навіть короткий перегляд звукових публікацій вказував на те, що 7-дольна версія типу $\downarrow 6^3$ є не випадковою, а закономірною стилістичною нормою для досить великої території. Цій ферматованій версії було надано робочу назву «пінський різновид». Призбираний у фронтальних експедиціях фонд місцевих весільних мелодій (понад 300 зразків з понад 190 сіл, опрацьованих у вигляді морфологічних нотацій) і публікації (22 звукозаписи, близько 6 десятків нотацій) дав підстави для детального картографування цього різновиду у 4-х районах, розташованих на межі Західного і Східного Полісся, виявлення кордонів його поширення та з'ясування контекстових явищ.

Для створення карти фонд польових записів та мелодій, запозичених з публікацій, був систематизований у вигляді електронної бази даних. Наприкінці статті вміщуємо основні відомості цієї бази у вигляді таблиці 2.

Картографування весільної мелокомпозиції $\downarrow 6^3$ виконане за кількома групами параметрів.

Параметри наявності/відсутності мелоформи

Якщо з щонайменше 7–10-ти весільних мелодій, записаних експедиціями ЛЕК в одному селі, жодна не мала форми $\downarrow 6^3$ – тип вважається відсутнім у даному пункті³. Такі випадки відзначені у таблиці записом «тип відсутній» й на карті знаком $\blacksquare$.

Якщо статистика весільних записів була мінімальною – 5–7 творів, й стверджувати, що шуканого мелотипу дійсно немає з-поміж локального весільного репертуару, важко – у таблиці вказуємо «тип відсутній?».

Якщо кількість записів весільних мелодій менша 5-ти – традиція села вважається недостатньо обстеженою. У таблиці та на карті біля цих сіл проставлено «?».

Ритмокомпозиційні характеристики

Локальні різновиди форми $\downarrow 6^3$ встановлені за спеціальною ритмічною прочитання 1-го і 3-го мелорядків композиції:

– 6-дольний (модельний) *різновид* має нормативний вид 1-го та 2-го мелорядків, кінцевий мелорядок завершується апокопою (у таблиці позначений « 6^3N »);

– 7-дольний (*ферматований*) *різновид* містить двократне подовження тривалості останньої силабохрони у 1 і 3 рядках, що реалізується двома способами:

³ Для більшості локальних весільних традицій зони, окресленої на карті, тип $\downarrow 6^3$ є одним з домінуючих, тому зазвичай з-поміж десятка весільних творів, які приходять співачкам на пам'ять під час сеансу ця форма «проявляється» без додаткових опитувань. Та можливі й винятки – наприклад, у с. Трипутня Дубровицького р-ну вона була пригадана після переспівування понад 15-ти весільних мелодій (сеанс ПРП=ЛЕЛ(МАН)-2010-08). Тож для гарантованих висновків необхідна однаково щільна збирацька робота з весільним циклом у всьому терені, а також вивчення всіх призбираних на сьогодні досить потужних матеріалів, зосереджених у архівах ЛЕК, ЛЕЛ, РДГУ, МНС, БДМА, ІМЕФ, рівненського Центру «Веснянка», архівах Луцька та приватних архівів збирачів.

² Нотації до статті, за винятком 1–2, виконала М. Мархель.

1) її ферматуванням або розспівуванням (у таблиці позначені «б³Ф», нот. 1 [10, № 143]),

2) додаванням у 1-му мелорядку рефрену «Ой» (або «О», зрідка «Ей», «Ех» та ін. – виписані у таблиці при значку «б³Р») тривалістю в одну долю (нот. 2–5).

На карті К18 6-дольникам відповідає фігура шестигранника ●, 7-дольникам – витягнутий значок ●, простий або з позначкою «Ой» (для випадків з рефренами).

Версія з пролонгацією 6-ї силабохрони має варіант рубатного відтворення (у таблиці – «ФР», значок ●), а також варіант з пролонгацією додатково ще й 4-ї силабохрони в 3-му рядку строфи (у таблиці – «ФФ», значок ●).

Локально-індивідуальні особливості форм позначені в таблиці як «інд», в межах цієї роботи вони не розглядаються і не картографуються.

Властиве композиції «б³» у її Поліському субареалі слаборитмічне дроблення моделі у вивченій зоні виступає здебільшого у активно-довільному режимі. Виразну схильність до вторинних форм виявляють квінтові зразки зі Столінського осередку та наспіви дубровицько-олевського напрямку з триопорним ладом (див. [16, с. 132]). Навпаки, мінімальне дроблення переважно орнаментального типу властиве рубатним версіям та творам з подвійною пролонгацією. Ознака активності дроблення не картографована.

Ладозвукорядні характеристики

У табл. 3 подані меломоделі (зведені мелосхеми) основних звуковисотних версій композиції «б³» на вивченій території. Типовою для Полісся є значна варіантність початкових відтінків синтаксичних побудов – моделювання цих частин дає грона дисонантних співзвуч, які розв'язуються унісономі в зонах кадансів. Кожна з моделей представляє групу з сусідніх 10–20 сіл. За головну характеристику отриманих локальних мелічних моделей взято їх базові звукоряди:

– секундовий з субквартою, моноопорний (модель 1, локалізована на півночі Дубровицького р-ну, у дещо іншій версії – з захопленням натуральної субсекунди й низьким 2-м шаблоном – вона поширена в Іванівському р-ні, див. А-2004-03_116, А-ЛЕЛ-ЕК-158-10), в карті переданий синіми значками;

– терцевий або квартовий при терцевій основі, моноопорний (модель 2, нот. 1–2, 5.2; А-1988-01_07.12, А-1997-02_14, А-2002-01_19, А-2006-07_14, 22, 26, А-2008-16_16, 18, А-2009-03_CD2.47, А-2010-06_07, 18.), в карті йому відповідають фіолетові значки;

– терцевий з роллю кварта як мелодичної вершини, моноопорний (модель 3, нот. 6–8= А-ПРП-94-Мушн-6–8, коричневий значок з фіолетовою серцевиною ●),

– квартовий середньополіський з підкреслюванням квартового тону у 1-му кадансі (нот. 5–6 на с. 138; А-2010-06_11)⁴, коричневі значки;

– квінтовий мажорного нахилу моноопорний з квінтовою мелодичною вершиною (модель 4 (Столінська, нот. 3–5; А-1984-03А09, А-1988-01_07.14, А-1999-02_20, А-

2007-02.1b, А-2009-02_CD1.37, А-ПРП-87, А-ПРП-92), 5 (Рокитнівська);

– квінтовий мінорного нахилу, триопорний (система опор 2↔5↔1, СЛК 2;1;2 – модель 6, нот. 9, А-1985-01_А-04).

У таблиці 2 ладозвукоряди передані скороченнями, а на карті показані кольорами відповідно до базової «ладової палітри», що практикується в картах атласів «Слов'янська мелогографія»:

секундовий (скнд) – синім,
терцевий (трц) – фіолетовим,
терцево-квартовий (трц-кврт) – комбінацією кольорів,
квартовий (кврт) – коричневим,
квінтовий мажорний (квнт) – жовтим,
квінтовий триопорний (3-оп) – зеленим.

Два різних значки біля одного номера означають побутування різних версій в одному населеному пункті.

Контекстові мелоформи

На території Волинського Полісся, що межує з обстежуваною Пінщиною, пролягає регіональний меломасив іншої весільної композиції з використанням 6-дольної основи (частіше з закріпленою вторинною ритмовіршовою формулою) – «б³» (нот. 7 на с. 113). На карті К18 її локалізація передана значками-прямокутниками – жовтими або зеленими, залежно від ладового втілення – квінтового чи триопорного. Розмежування масивів «б³» і «б³» передають лінії з засічками-стрілками.

Оглядова карта строфічних весільних мелодій на 6-дольній основі (К19а) показує, що обраний для нашого дослідження регіон знаходиться на крайній західній межі величезного ареалу трирядкових наспівів «б³», за якою 6-дольні весільні форми відсутні (Галичина, Берестейщина, Понемання). Вивчення регіонального масиву строфічних шестидольних весільних мелоформ Погориння встановило складну картину диференціації та локалізації весільних 6-дольників – як у ритмічному, так і в ладовому віношеннях. Про складність стосунків різних версій весільної композиції «б³» на сусідніх територіях Житомирського Полісся свідчить карта К19б.

Ареал поширення 7-дольного різновиду зайняв територію так званої Пінщини – історичної землі, що у середні віки входила до складу Турово-Пінського князівства [2, с. 32]. Цей ареал має дуже чіткі межі. На заході він, як вже було сказано, «закриває собою» цілий українсько-білоруський макромасив композиції «б³» (див. карту К10).

На півдні поширення ферматного різновиду припиняється фактично на межі пінської музичної традиції, окресленої кількома різножанровими ізомелами – трітською, жнивними, деякими зимовими і весняними (карта К20а). За межею Пінщини з півдня композицію «б³» змінює волинсько-поліський меломасив «б³». Як правило, ці дві форми географічно взаємно уникають одна однієї в локальному репертуарі, між двома масивами пролягає буферна зона, де 6-дольні композиції взагалі не практикуються. Виключення становлять кілька сіл, розташованих на розділовій ізолінії (Мирне Костопільського р-ну, Вітківичі, Орлівка та інші сусідні Березнівського р-ну), жителі яких володіють обома формами.

Зі сходу масив ферматних 6-дольників чітко відокремлений річкою Горинь – на її правобережжі весіль-

⁴ Розрізнення з-поміж середньополіських версій виразно квартових і наближених до квартових версій дещо умовне – специфіка локальної традиції передбачає вільне варіювання звукових висот на певних ритмічних позиціях за принципом дисонантної гетерофонії. Це питання чекає на власне дослідження.

ний 6-дольник вже не має розширення (за винятком групи з 9 сіл в районі Століна), є правильним. Ця розділова лінія є дуже важливою – вона збігається з поділом Полісся на Західне та Середнє, яке встановили археологи, етнографи, лінгвісти. Важливо підкреслити, що формування цього поділу розпочалося ще в часи неоліту (бл. 5 тисяч років тому), про що свідчать карти історичних атласів України та Білорусі [1, с. 5; 2, с. 20].

Північна ізомела пінських 6-дольників поки не встановлена, але відомо, що на півночі Лунінецького р-ну 6-дольники вже нормативні (див. дані в табл. 2).

Всередині пінського меломасиву бачимо диференціацію субзон за кількома ознаками. Ферматування за рахунок рефрену властиве східній частині ареалу (поріччя Горині, Стира), західний субареал (річки Стохід, Прип'ять, Піна) послуговується розспівами без рефрену. Зразки з західної субзони відрізняються ще й рубатною стилістикою – на відміну від основного масиву строгих форм.

Поодинокі зразки з ферматованими формами зустрічаються й за межами пінського ареалу (див. відповідні значки на карті К10 в районах Лугин, Любані, Мінська, Кам'янець-Подільського), але вони не мають сталих ознак локальної форми – наприклад, ферматується лише 1-й 6-дольник, а строфу завершує типова апокопа. Натомість публікація 8-ми зразків з межиріччя Західної Двини і Вілейки, у яких ферматований 6-дольник оформлений у 2-рядкову строфу, окреслює специфічний локальний різновид [3, №№ 356, 757, ін.].

Інший поділ пінського ареалу на три частини – також дуже чіткий – дає звуковисотне оформлення ферматних мелодій. Всі наспіви Зарічанського району, а також осередку навколо Пінська (на жаль, географічно проміжні між ними матеріали наразі авторам не доступні) відповідають характерній для Полісся терцевій моделі. Зона між Пінськом і Століном використовує квінтову мажорну модель, що для Поліських традицій в цілому мало показово. Смугою вздовж західної лінії ареалу (Івановський р-н) поширені вузькоамбітусні мелодії, у яких наспів розгортається практично в межах двох сусідніх тонів. Отже, творячи компактний ареал з чітко проведеними кордонами, пінський ферматний різновид «6³» виявився відкритим для різних звуковисотних прочитань, логіка просторової дистрибуції яких підлягає іншим закономірностям.

На перетинах терцевого й квінтового субареалів утворилася «двомовність» весільного циклу у вигляді інфільтрації квінтових версій у терцевий масив у місцях їх контактів: це добре видно на карті К19а. Сталу двомовність демонструє зона в околицях Століна. Парне існування різних мелічних версій одного ритмічного типу у традиції одного поселення в цілому є малотиповим. Однак на Поліссі подібна стилістична дифузія в межах даної строфічної форми, як виявилось, є нерідкісною – інший міжрегіональний дифузний процес описує М. Скаженик [16, с. 132]. У нашій зоні є можливість ескізно простежити дещо несподіваний спосіб транслювання «сусідам» міжплеменних (в минулому) наспівів – здається, це можна пов'язати з активним функціонуванням тут скрипкових капел.

2. Скрипкові версії весільних композицій

При вивченні зразків поліської скрипкової музики Погориння та його околиць, що представляли або інструментальний супровід до пісень, або чисто інстру-

ментальні їх версії опорними стали такі пункти: села Локниця і Неньковичі у Заріченському районі, село Ладорож у Пінському р-ні, село Городище у Дубровицькому районі, село Мушні у Рокитнівському районі. В усіх цих селах побутували весільні пісні трирядкової композиції з шестидольною основою, й, на наше щастя – вони представляли собою характерні осередки трьох контрастних за стилістикою локальних весільних традицій: Пінської, Столінської та Рокитнівсько-Олевської. Дві перші з названих традицій використовують 7-дольний різновид наспіву, остання – класичний вид. Різняться й ладові версії, однак, як виявилось, скрипалі внесли суттєві поправки в конфігурацію вищеокреслених ладових субареалів.

Неоднократно працюючи зі співаками сіл південної Пінщини, ми зауважили, що співаний весільний репертуар сіл Локниця, Неньковичі, Великі Телковичі – звідки походять скрипкові награвання – є монотипним за звуковисотністю: понад десяток місцевих ритмічних композицій («6³», «53²», «Т6», «Т7», «34²», «443²», «446²», «43²;446», «55²», «557²», «553²») за відсутності скрипаля переспівуються тут виключно в терцевому діапазоні. Терцевий лад характерний для всього південно-пінського субрегіону. Однак скрипалі віддають перевагу квінтовим наспівам, очевидно, запозиченим у сусідньому північному субареалі – див. нот. 3–5. Цікаво, що квінтове награвання скрипки може легко суміщуватися з терцевим співом жінок – це бачимо на прикладі композиції «53²», А-1999-02_19⁵. Можливо, квінтовий наспів виглядає для музикантів більш привабливим через ширший діапазон, що дає простір для варіювання й мелізматика. Засвоїти його вони могли під час «весільних гастролей» капели, в той час як співачки меншою мірою пересувалися по території й менше чули і переймали чужий репертуар, дотримуючись власних стилістичних нормативів. Для скрипалів ж, навпаки, вивчити нову мелодію було справою честі. У с. Вичівка терцевий і квінтовий «голоси» назвали відповідно «городенським» (від сусіднього с. Городна) і «шляхетським» – ці терміни нам повідомив у 1986 р. Адам Войтович, 1923 р.н. Співачки с. Неньковичі, очевидно, під впливом скрипаля Миколи Клишуна (його фотопортрет див. на обкладинці Атласу) навчилися відтворювати також квінтову (столінську) версію ферматного наспіву – див. А-1999-02_20.

На основі цих відомостей можна пояснити дивну нелогічну нотацію Олега Трофимчука, виконану за грою скрипаля Никифора Сада з с. Вел. Телковичі Володимирецького району [19, с. 99] – див. нот. 5. Хоча у нотації є вказівка про дві партії – «скрипку» і «спів», слова пісні, які б допомогли транскриптору принаймні визначити кінець строфи і її поділ на рядки, відсутні. Проведемо реконструкцію. Знання двох мелічних різновидів пінської ферматованої ритмосхеми дозволяє розпізнати їх у опублікованій нотації. Весь наведений нотний текст ділиться на дві строфи, кожна з яких відповідає композиції «6³». Перший раз музикант провів її за «шляхетським» квінтовим зразком, розпочавши гру вступною субквартою, яка не входить до структури композиції, а є відповідником передіктовим безсловес-

⁵ Зверну увагу й на значні розходження вокальної й скрипкової партій у нот. 7.

ним тонам, якими нерідко відкривають спів жінки. Перейшовши до другої строфи, музикант змінив мелодію на терцево-квартову, що відповідає співочій традиції його села (див. А-2006-07_14, 22, 26). У цьому місці нотації вказівки «скрипка» і «спів» змінено місцями – схоже, що співалася якраз локально характерна мелодія, яку підтримувала «функційна» скрипкова партія.

Для проведення цієї реконструкції знадобилися знання місцевої весільної мелотипології:

- вичленування у записах їх 6-дольної основи;
- введення поправки на локальний 7-дольний тип для мелодій, що походять з лівого берега Горині;
- врахування наявності вступних фіорітур, що відповідають вокальним передіктовим складам і не входять до основної структури твору.

3. Перспективи

На основі отриманих результатів сформулюємо деякі методичні поради для запису інструментальних версій місцевих пісенних мелодій. Огляд публікацій нотованих зразків співаних творів, виконаних на скрипці або ж дудці показав, що їх автори часто не справляються з задачею відтворення пісенної структури, якщо при грі немає співаної версії. Накопичення фонду скрипкових награвань загадкової форми ще у 19 столітті розпочав Оскар Кольберг. До більшості його награвань сьогодні потрібен мелоструктурний аналіз, при чому цей аналіз має базуватися на знанні локальних мелоформ, а також на обізнаності з особливостями музичної стилістики певного регіону, звідки походить інструментальна мелодія. Для потрактування музичної форми заграних пісень та їх відповідного тактування необхідно встановити пісенний тип, до якого належить

пісня: це можливо зробити тільки шляхом **структурного вивчення локального пісенного репертуару**, до якого належить мелодія. Ідучи цим методом, можливо, з часом вдасться підібрати ключ і до поки загадкових скрипкових мелодій зі спадщини Оскара Кольберга.

Отже, результативне вивчення жанрової групи «мелодії для співу» можливо тільки на перетині знань, здобутих кількома субдисциплінами етномузикознавства: етноорганологією (вивчає інструменти і техніку гри), мелотипологією (вивчає пісенні структури) і мелогеографією (вивчає музичні діалекти, зокрема – встановлює ареали мелостилістичних зон).

Проведене дослідження, здається, виявило й цікавий аспект зворотного впливу діяльності поліських скрипалів на питання поширення пісенних типів, зокрема – весільних мелодій. Погляньмо ще раз на карти: репертуарне «парування» терцевого та квінтового різновидів $\langle \downarrow \flat^3 \rangle$ відбувається у «зонах дотику», в глибинних частинах ареалів традиції виглядають монолітно. Звернімо увагу на ще одну мікстову пару – терцево-квартовий і триопорний мелотипи (у картах – коричнево-фіолетовий і зелений) на правобережжі Горині. Проникнення волинсько-подільських триопорних «зелених» типів на Полісся також пов'язане з практикою скрипкового супроводу весілля (нот.9) в Рокитнівському й Олевському районах (див. також карту К196). Варто буде пошукати у, на жаль, вкрай малочисленних інтерв'ю, записаних від скрипалів, розповідей про географію концертних мандрів найманих капел, а також вивчити це питання на матеріалі не одного, а різних весільних місцевих мелотипів.

Література

Короткими кодами позначено джерела, використані у таблиці 1

1. Атлас гісторыі Беларусі ад старажытнасці да нашых дзён: Дадаг. да 6-томнай «Энцыклапедыі гісторыі Беларусі» / Аўтар тэкста Л. І. Языковіч; Склад.: Г.Р. Шыкунова, Л. У Языковіч. – Мінск: БелЭн, 2004. – 160 с.
2. Атлас історії України / упор. Д. В. Ісаєв, Л.Б. Хмара, Д.І. Тихомиров. ред.кол.: В.А. Смолій та ін.; наук. ред. Г.В. Боряк; Ін-т Історії Укр НАНУ; І-т археології НАНУ; Нац. ун-т Києво-Могилянська академія. – Київ: ДНВП «Картографія», 2012. – 148 с.
3. [ВясМел] Вяселле. Мелодыі / АН БССР, ІМЕФ; Уклад. і сыстэматызацыя напеваў З.Я. Мажейка, Т.Б. Варфаламеевай. – Мінск: Навука і тэхніка, 1990. – 480 с. – (Серія «Беларуская народная творчасць»).
4. [Гнатюк] Гнатюк Тетяна. Пісні села Погоріловка [Березнівський р-н Рівненської обл.] / упоряд., записи, нотація Т. Гнатюк. Заг. редакція Ю.П. Рибак. – Рівне, 2003. – 130 с.
5. [ДбрФед] Добрянська Ліна, Федун Ірина. Весільні обрядові наспіви південно-східної Берестейщини (за матеріалами експедиції 1997 р.) / Л. Добрянська, І. Федун // Народна музика Волині: Зб. статей і матеріалів / Ред.-упоряд. О. Смоляк. – Кременець, 1998. – С. 27–35.
6. Клименко Ірина. Слов'янські весільні шестидольники як мелогеографічна система: Введення у проблематику / І. Клименко // Слов'янська мелогеографія. Вип. 8. – Київ, 2014. – С. 90–118.+К10–К11.
7. [Куришко] Куришко Яна. Пісні з голосу Ганни Куришко (с. Карасин Сарненського району Рівненської обл.): Фольклорний збірник / Я. Куришко; заг. ред. Ю.П. Рибак. – Рівне, 2006. – 102 с.
8. Мархель Мар'яна. Народна скрипкова традиція Рівненського Полісся (проблеми мелотипології та стилістики вокально-інструментального репертуару): Магістерська робота / М. Мархель; наук. керівник І. Клименко. – Київ, 2006. – 49 с.+Додатки (нот., карта)
9. Мацієвський Ігор. Жанрові угруповання в традиційній українській інструментальній музиці / І. Мацієвський. – Львів: ПНДІМЕ ВМІ, 2000. – 26 с.
10. [МПБП] Можейко Зінаїда. Песни Белорусского Полесья. Ч. 1 / 3. Можейко. – Москва, 1983.
11. [МПКолМош] Музичний фольклор з Полісся в записах Ф. Колесси та К. Мошинського. – Київ: Музична Україна, 1995.
12. [НМРок] Народна музика північної Рокитнівщини (за матеріалами експедиції 2001 р.) / [упор. Ю.П. Рибак, Л.Д.Гапон]. – Львів: Сполом, 2002. – 108 с.
13. [РАГ-2] Раговіч Уладзімір. Песенны фальклор Палесья: у 3 т.: Т. 2: Вяселле / У.І. Раговіч. – Мінск: Вид-во "Чатыры чверці", 2002. – 520 с.
14. [РибДис] Рибак Юрій. Обрядові пісні Верхньопри'ятської низовини (мелотипологія – мелогеографія – культурогенеза): дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / Ю. Рибак. – Львів, 2005. – 188 с.
15. [РибСМ1] Його жс. Типи й ареали весільних наспівів верхньопри'ятської низовини / Ю. Рибак // Слов'янська мелогеографія-1. – С. 62–76 + К16–17. – (ПЕ-5).
16. Скаженник Маргарита. Трирядкові весільні наспіви з шестидольною основою на полісько-волинському порубіжжі (північ Житомирщини) (ритмічні та звуковисотні різновиди) / М. Скаженник // Слов'янська мелогеографія-4. – Київ, 2014. – С. 131–142 + карта К196. – (ПЕ-8).
17. [Слв] Сливинський Юрій. Весільні мелодії. Вип. 1. Полісся. – Львів, 1982. – 108 с. (Машинопис / Архів ПНДІМЕ при ЛДМА ім. М. В. Лисенка).

18. [ТМКБ-4-Бр] Традиційна мастацкая культура беларусаў : У 6 т. : Т. 4: Брэсцкае Палессе : У 2 кн. : Кн. 1 / В.І. Басько і інш. ; ідея і агульн. рэд. Т.Б. Варфаламеевай. – Мінск : Выш. шк., 2008. – 559 с. : іл., нот. [+1 электрон. опт. диск (CD-R): аудіозапис (32 треки)].
19. *Трофимчук Олег*. Інструментальна музика Полісся у виконанні скрипаля Никифора Сада // Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся / упоряд. Ковальчук В.П. – Рівне : Перспектива, 2002. – Вип. 2. – с. 86–100.
20. Українська РСР. Адміністративно-територіальний устрій: на 1 січ. 1987 року / [відп. ред.: В. І. Кирненко та ін.]. – Київ : Гол. ред. УРЕ, 1987. – 504 с.
21. *Ярмола Вікторія С.* Скрипкова традиція Рівненсько-Волинського Полісся: (середовище-інструмент-виконавець-репертуар) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. мист-ва / В.С. Ярмола; наук. кер Ю. Рибак. – Львів, 2011.

Дискографія *

- A-1984-03 Платівка «Троїсті музики». Диск 3 СМ03431-32: Ровенська обл. та ін. // Троїсті музики / Анотація Андрія Гуменюка. – «Мелодія», 1984. – Комплект з 4-х грамплатівок LP (стерео 33 зв. + вкладена анотація укр. та англ. мовами. – СМ03427-34. 2-ге видання: «Мелодія», 1989. – Комплект у м'якому конверті.
- A-1985-01 Платівка «Співає Уляна Кот». Українські народні пісні / Укладач, автор анотації Софія Грица. – «Мелодія», 1985. – 1 грампл. LP (42'50", стерео 33 зв.) + Конв.: анотація укр. та рос. мовами; Іл. (фотознімок співачки). – С 30 22383-384
- A-1988-01 Платівка «Biélorussie: Folklore musical de la Polesie Biélorusse = Byelorussia: musical folklore of the byelorussian Polissye» {Білорусь: музичний фольклор білоруського Полісся} / Упорядк., комент. Зінаїди Можейко, Інни Назіної. Записи виконано Держ. комітетом з телебачення і радіомовлення та Інститутом музикознавства, етнографії і фольклору Акад. наук Білор. РСР. – France: Auvidis: UNESCO Collection, 1988. – 1 грампл. LP = перевидання CD audio (45'03", стерео, 34 твори) + Букл.: Анот. англ. і франц. мовами; Іл. (фото). – D 8005. – (Серія «Musiques & musiciens du monde = Musics & musicians of the world»)
- A-1990-01 Платівка «Беларускі музычны фальклор = Белорусский музыкальный фольклор = Musical Folklore of Byelorussia / Польові записи 1960-1980-х рр., уклад. й анотація Зінаїди Можейко, Інни Назіної, Тамари Варфоломеевої. – Серія «Музыкальное творчество народов СССР. Антология». – ВТПО «Фирма Мелодия», 1990. – 2 грамплатівки 30 см (моно 33 об/хв, 73 твори). + Конв.: паспорти до творів, анотація білорус., рос., англ. мовами. – М 30 49231,32,33,34 009 (2 платівки).
- A-1997-02 МК «З глибини століть: пісні села Старі Коні» = From the Depth of ages (жін. гурт: Чекун Домініка та ін.) / Запис творів у 1990 р., укладання, анотація Ірини Клименко. – Київ: УЕЛФ+«Комора», 1997. – 1 мк (~60 хв., стерео, 19 творів) + Букл.: анотації укр. та англ. мовами; Іл. (фотознімок виконавців). – Б. і.
- A-1999-02 CD «Ой одверни, Боже, хмару». Серія «Традиційна музика Полісся». Ч. 3: Західне Полісся / Польові записи, уклад., анот. Ірини Клименко. – Київ: Культурологічна експедиція МНС України (1999) + УЕЛФ (1998). – 1 CD audio (54'49", 31 твір) + Букл.: анотація; Іл. – Б. і.
- A-2002-01 CD «Будемо весну співати» = «Budemo wesnu spiwaty. Song Tree» / [Ініціатор і організатор проекту за адресами, наданими Є. Єфремовим, І. Клименко – акторка Мар'яна Садовська]. – Люблін: Radio Lublin, 2002. – 1 CD audio (73'36", 27 творів) + Букл. – SEIAK 001.
- A-2004-03 CD «В гетой хаті» Традиційна музика Берестейщини. [Цикл з 2-х CD, проект 2] / Польові записи Ірини Федун, Лариси Лукашенко, Ліни Добрянської, Антонія Поточняка, Галини Похилевич. Анотація Л. Лукашенко. – Київ: «Атлантик»+«Просвіта», 2004. – 1 CD audio (48'24", 31 твір) + Брошура (19 с.). – Б. і. – (Серія «Етнічна музика України. Українська колекція»)
- A-2006-07 CD «Ой лесом, лесом». Серія «Традиційна музика Рівненського Полісся» / Анотація Віктора Ковальчука. – Київ: ЕтноДиск, 2006. – 1 CD audio (43'56", 43 твори) + Букл.: Анотація; Іл. (світліни виконавців). – EDCD-043-06
- A-2007-02.1b CD «Котилася бочечка дубовая» [Традиція с. Переброди Дубровицького р-ну Рівненської обл.] / [Укладання Віктора Ковальчука за сприяння Олексія Нагорнюка і польської групи Muzyka z drogi] // Етнічна музика України (mp3). Частина 1. Без анотації Київ: ТОВ «Снісей Груп», 2007. – 1 CD mp3: Проект 2 (54 хв., mp3 320 kBit/сек). – mp3 00613- [B].
- A-2008-16 CD «Традиційна мастацкая культура беларусаў. Брэсцкае Палессе»: CD до книги: Традиційна мастацкая культура беларусаў. У 6 т. Том 4. Брэсцкае Палессе. У 2 кн. Кн. 1. / В.І.Басько [і інш.]; ідея і агул. редагування Т.Б. Варфаламеевай; автори записів Т.Б. Варфоломеева, І.В. Мазюк, М.А. Козенко. – Мінск : «Вышэйшая школа», 2008. – 559 с. : каляр, іл. 1. – ISBN 978-985-06-1563-3 [+ 1CD Extra (53'24", 32 твори у форматі mp3 + паспортні дані до всіх творів білоруською + тексти пісень у білорус. транслітерації); кольор. іл. – Б. і.]
- A-2009-02 CD Весілля. Проект «Моя Україна-Берви». Українська традиційна музика. Ч. 1 / Укл. Т. Грималюка; анот. І. Клименко. – АртВелес. – AVE 022
- A-2009-03 CD Весілля. Проект «Моя Україна-Берви». Українська традиційна музика. Ч. 2. – АртВелес. – AVE 023
- A-2010-06 CD Етнокультура рівненського Полісся. Традиційна музика CD 2 / Записи та анотація В. Ковальчука. – Рівненське ОЦНТ, 2010 р. - 1 CD. - Б. і.

* Хронологічні коди згідно реєстру: *Клименко Ірина*. Дискографія української етномузики (автентичне виконання). 1908–2010 : Ілюстрований хронологічний реєстр з анотаціями і покажчиками. – Київ, 2010. – 360 с.: з іл.

Мар'яна Мархель, Ірина Клименко (Київ)

СВАДЕБНА КОМПОЗИЦІЯ ТРЕХСТРОЧНОГО ШЕСТИДОЛЬНИКА НА ПОРУБЕЖЬЕ ЗАПАДНОГО И СРЕДНЕГО ПОЛЕСЬЯ: РЕКОНСТРУКЦИЯ РЕЛИКТОВЫХ СКРИПИЧНЫХ ТРАДИЦИЙ ПО МЕТОДИКЕ МЕЛОГЕОГРАФИИ

Распространенное на Полесье инструментальное исполнение традиционных песенных мелодий практически не исследовалось этноорганологами, трактованными его как несколько второстепенный жанр украинской инструментальной музыки – несмотря на то, что в ее жанровых классификациях выделена отдельная группа «произведений для пения». Публикации инструментальных версий песен нередко бывают оформлены без учета их типовой силлаборитмической структуры.

На пограничье Западного и Среднего Полесья, условно проводимой по течению р. Горынь, одной из излюбленных мелодий местных скрипачей еще недавно были свадебные напевы трехстрочным композициям с 6-дольной ритмической основой. Корпус скрипичных записей таких мелодий в связи с быстрым отходом последних действующих музыкантов от практики свадебной игры не достигает и 2-х десятков образцов. Зато полесские архивы и публикации вокальных версий насчитывают несколько сотен этих песен. Среди них обнаружены две разновидности ритмического оформления и несколько – звуковысотных.

Публикация преследует две цели: 1) определение особенностей мелотипологии и мелогографии местных строфических свадебных мелодий с шестидольной основой; 2) выработка методики нотации и реконструкции скрипичных наигрышей обрядовых мелодий, опирающейся на локальную типологию.

Результативное изучение жанровой группы «мелодий для пения» возможно только на пересечении знаний, полученных несколькими субдисциплинами этномузикологии: этноорганологией (изучает инструменты и технику игры), мелотипологией (изучает песенные структуры) и мелогографией (изучает музыкальные диалекты, в частности – устанавливает ареалы мелостилистических зон).

Статья иллюстрирована нотациями, аудиопримерами, содержит две карты.

Ключевые слова: свадебные напевы, сельская скрипичная игра, Погорынье, Западное Полесье, Пинщина, мелотипология, мелогеография, шестидольник.

Maryana Markhel, Iryna Klymenko (Kyiv)

WEDDING COMPOSITION OF THE THREE-LINE SIXTHMETRE ON THE BORDER OF WEST AND EAST POLISSIA. RECONSTRUCTION OF THE VIOLIN TRADITION RELICS BY MEANS OF MELOGEOGRAPHY METHOD

Spread in Polissia instrumental performance of the traditional song tunes in fact was not investigated by ethnoorganologists, being treated as somewhat secondary genre of Ukrainian instrumental music – despite the fact that in the genre classifications a particular group of “works for singing” is distinguished separately. Publications of instrumental versions of songs are often completed without taking into account their typical syllabic-rhythmic structure.

On the border of West and Middle Polissia, which is conditionally drawn along the Goryn' river flow, until quite recently the wedding tunes of three-line composition with sixth-metre rhythmic base were favourite tunes of local violinists.

The set of such tunes violin records in connection with the fast leaving the practice of wedding performance by last active musicians, does not reach even a couple of dozens of samples. But on the other hand the Polissia archives and publications of the vocal versions number several hundreds of these songs. among them there were detected two types of the rhythm composition and several ones of their height of pitch.

The publication is pursuing two aims: 1) delineation of special features of melotypology and melogeography of the strophic wedding tunes with sixth-metre base; 2) formulating methods of notation and reconstruction of the violin wedding tunes performance, based on local typology.

The effective study of the genre group “tunes for singing” is possible only on the intersection of knowledge, found by several subdisciplines of ethnomusicology: by ethnoorganology (studies instruments and performance technique), melotypology (studies songs structure), and melogeography (studies music dialects, particularly, defines the areas of melostylistic zones). The article is illustrated with notations, audiosamples and maps.

Key words: wedding tunes, rural violin performance, over the Goryn' river region, West Polissia, Pinsk region, melotypology, melogeography, sixthmetre

Таблиця 1. Фонозаписи скрипкової музики на Рівненському Поліссі у фонді ЛЕК

Прізвище, ім'я, по-батькові та рік народження скрипаля та інших музикантів і співаків	Графоархівний шифр	Дата запису	Збирачі (керівники груп)
Рівне: Дубровиця: 348 Городище			
Новік Ригор Никифорович, 1910	ЛЕК-89-05.1	07.07.89	Копил С.
Новик Юстина Микол. – <i>спів.</i> , +жіночий гурт			
Новик Павло Іванович, 1923 – <i>1-ша скрипка</i> Дейнеко Адам Якович, 1915 – <i>2-га скрипка</i>	ЛЕК-91-02 ЛЕК-93-06	26.03.91 28.06.93	Клименко І.
Дейнеко Адам Якович, 1915 – <i>1-ша скрипка і</i> сестри: Лось Варвара Яківна, 1928; М: Лось Любов Яківна, 1931; Н: Лось Надія Яківна, 1930	ЛЕК-92-12	15.08.92	Клименко І., Хай М., Шевчук О.
Рівне: Дубровиця: 308 Жадень			
Фурсович Денис – <i>скрипка</i>	ЛЕК-87-06	24.08.87	Клименко І.
Рівне: Зарічне: 374 Локниця			
Надійовець Юхим Маркович, 1913 – <i>1-ша скрипка</i> Війчук Олександр Микитович, 1930 – <i>барабан</i>	ЛЕК-84-01_43	10.07.84	Мурзина О.
Рівне: Зарічне: 378 Неньковичі			
Клишун Микола Микитович, 1918 – <i>скрипка</i>	ЛЕК-87-01	27.01.87	Клименко І.
Мінько Петро Олександрович, 1929 – <i>сопілка</i> та жіночий гурт:	ЛЕК-91-02	23.03.91	Клименко І.
Крилюк Ганна Петр., 1917; Свирид Вера Петрівна, 1916; Сидунець Галина Микол., 1928; Бай Надія Микол., 1937; Сидунець Василь Павлов., Клишун Марія Матвіївна, 1924		24.03.91	Клименко І.
Клишун Марія Матвіївна, 1923 – <i>спів</i>	ЛЕК-91-04	27.05.91	Клименко І.
Мінько П. – <i>сопілка, барабан</i> Сидунець Марія Олександр., 1923; Бай Надія Мик., 1937; Крилюк Олена Андр., 1939; Сидунець Галина Мик., 1928	ЛЕК-92-12	14.08.92	Клименко І., Хай М., Шевчук О.
Клишун М. – <i>скрипка, спів</i>	ЛЕК-93-06	27.06.93	Клименко І.
Рівне: Рокитне: 862 Мушні			
Кобзар Костянтин Захарович, 1921 – <i>скрипка</i> Павлушенко Михайло Савич – <i>кларнет, барабан</i> Кобзар Василина Григорівна, 1922 (дружина скрипаля) – <i>спів</i> жіночий гурт: Кобзар Василина Григорівна, 1922 (дружина скрипаля); Павлушенко Марія Семенівна, 1940; Павлушенко Єва Іванівна, 1939; сестри: Трохимчук Марія Яківна, 1935; Трохимчук Ніна Яківна, 1932; Павлушенко Ольга Іванівна, 1938	ЛЕК-96-136_02 ЛЕК-94-02 ЛЕК-97-12	21.09.96 05.04.94 22.08.97	Хай М. Загайкевич А. Клименко І.
23.08.97		Клименко І.	
Рівне: Рокитне: 863 Блазове			
Кулакевич Терентій Гаврилович, 1925 <i>скрипка</i>	ЛЕК-94-06а	14.05.94	Клименко І.
жін. гурт: Пацукевич Параска Василівна, 1932; Кулакевич Надія Петрівна, 1930; Кибучевич Лександра Гордіївна, 1924; Кибучевич Федося Гордіївна, 1942; Кухоневич Уляна Прокол., 1938.			
Рівне: Рокитне: 879 Кисоричі			
Марцинкевич Василь Степанович, 1934 – <i>скрипка</i> Опанасюк Сергій Олександр., 1930 – <i>2-га скрипка</i> ; Нечипорчук Іван Григор., 1955, ("Грузин") – <i>гармошка</i> ; Єсипчук Ілля Сергійович, 1947, ("Пльоня") – <i>барабан</i> .	ЛЕК-94-02	04.04.94 07.04.94	Загайкевич А. Охрімчук С.
жін. гурт: сестри: Нечипорчук Надія Савічна, 1949; Козаченко Ганна Савічна, 1946; Попко Ганна Панасівна, 1946	ЛЕК-94-06а	15.05.94	Клименко І.

Таблиця 2. База даних весільних строфічних наспівів на основі 6-дольника у Погоринні (прод.)

адм код	Село (офіційна і місцева назва)	Джерело інформації	ритмічні типи і різновиди (звукоряди)		адм код	Село (офіційна і місцева назва)	Джерело інформації	ритмічні різновиди і звукоряди	
								N - 6-дольний	Ф - 7-дольний
Рівненська область, Березнівський р-н									
7	Соснове	ПРП-26-95_02		тип відсутній	47	Поліське	[Гнатюк], № 19; ОАЗ МРГ=ЛЕК-99-01	N (3-оп)	66 ² (3-оп)
13	Балашівка	ОАЗ МРГ=ЛЕК-99-02_08		N (3-оп)	66 ² (3-оп)	48	Озірці	[Гнатюк], № 18	66 ² (3-оп)
23	Вітковичі	ПРП-26-95_01а		N (3-оп)	66 ² (3-оп)	52	Хотин	ПРП-26-95_016; ОАЗ МРГ	N (3-оп)
25	Білка	МНС (Рибак)		матеріали на опрацюванні		58	Яринівка	ПРП-НЗ-01-87_01	матеріали на опрацюванні
28	Орлівка	ПРП-16-93_19		N (3-оп)	66 ² (3-оп)	55	Князівка	ПРП-16-93_04	матеріали на опрацюванні
37	Друхів	ОАЗ МРГ			66 ² (3-оп)	59	Яцьковичі	ОАЗ МРГ=ЛЕК-99-02_06	матеріали на опрацюванні
45	Маринін	ПРП-26-95_03_04		N (3-оп)					
Рівненська область, Костопільський р-н									
512	Вел. і Мал. Мидськ	ПРП		тип відсутній	513	Головин	ПРП		тип відсутній (?)
521	Бечаль	ПРП		тип відсутній (?)	526	Корчин	ПРП		тип відсутній
542	Вел. Студинь	ПРП		тип відсутній	549	Мирне	ПРП	N (3-оп)	66 ² (3-оп)
Рівненська область, Млинівський р-н									
597	Новоселівка	Вакулін О. (КНУКІМ)		66 ² (3-оп)					
Брестська область, Столінський р-н									
	Белоуша	ПРП-25-95_06		Ой (квнт)		Отвержичі	ПРП-25-95_05		Ой (квнт)
	Бухличі	ПРП-11-92_14		матеріали відсутні			ТМКБ-4_Брест-2008, №104		О (трц-кврт)
	Велемичі	ОАЗ Кут		N (кврт)			[Слв], №21-32		Ой (квнт)
	Вельє	ПРП-25-95_08_09		N (трц)			[Слв], №18-19	66 ² (3-оп)	
	Викоровичі	ЛЕЛ_ЕК-165-02, карта [ДбрФед]		Ой (трц) - 4 тексти		Ровчак	ЛЕЛ_ЕК-165-12, карта [ДбрФед]		Ой (трц) - 4 тексти
	Відібор	ПРП-25-95_02		Ой (квнт)		Семигостичі	[ВасМен] № 0579	N (квнт)	
	Ворони *	ПРП-25-95_13_14		Ой (квнт) - дуєт	Ой (трц) - соло	Стахів	ПРП-25-95_01; [МПКолМош], №74а, 74б		Ой (квнт)
	Городна	ПРПНЗ/МАЗ-07-0612.7		Ой (квнт)	Ой (трц)	Струга	ПРП-25-95_12		Ой (квнт)
	Деревна	ЛЕЛ, карта [ДбрФед]		ритмостил		Теребличі	ПРП-2012	N (квнт)	
	Дубинець	A-1988-01_БлріЮн_07/14		Ой (квнт) (зі скрилкою)		Турське	ОАЗ Кут	N (квнт)	
	Дубой	[Слв], №20		Гой (квнт)		Верх. Теребежів	ПРП-13-92_01_02; ЛЕЛ		Ой (квнт)
	Маньковичі	ПРП-25-95_03_04		Ой (трц)					Ф (трц)
	Оздамичі	ПРП-2012		N (квнт)					
		РОМЦ-1990-01_мел02		N (кврт)					
	Ольмани *	ПРП-25-95_07_10, 11, 14		Ой (квнт) - дуєт	Ой (трц) - соло				
	Ольпень	ЛЕЛ_ЕК-165-05, карта [ДбрФед]		N (квнт)					
Брестська область, Пінський р-н									
	Валище	[РАГ-2] № 018 та ін.					[РАГ-2] № 061 та ін.		Ф (квнт)
	Вулька	БДАМ		Ой (квнт)			[РАГ-2] № 330, 345.		Ф (трц)
	Гольці	[ВасМен] №№ 580, 581		Ой (квнт)			[ВасМен] № 84		Ф (скнд)
	Гончари	[РАГ-2] № 322		Ф (квнт)	Ф (трц)		[РАГ-2] № 038		Ф (трц)
	Доброслава	[РАГ-2] № 057		Ф (квнт)	Ф (квнт)		Ставок, Новосілля, Рудавин однієї сіяради		Ф (квнт)
	Камень	ЛЕЛ-ЕК-158-13		Ф (квнт)			[РАГ-2] № 133 та ін.		Ф (трц)
		[РАГ-2] № 155		Ф (квнт)	Ф (трц)				
	Клетная	ЛЕК-12-07_22; A-1988-01_07/12; [МЛБП], №143			ФР (трц)		Стошани	[РАГ-2] № 418, № 131	Ф (квнт)
	Ладорож	ПРП-05-88_34_35		Ой (трц) - скрипк. версія			Ченчиці	[РАГ-2] № 085	Ф (трц-кврт)
	Новий Двор	БДАМ		Ой (квнт)			Чухове	[РАГ-2] № 331	Ф (квнт)
	Остров	ПРП-05-88_156; ОАЗ Кут		О (квнт)			Шоломичі	[РАГ-2] № 011 та ін.	Ф (квнт)
	Паре	ОАЗ Кутировой		Ой (квнт)					
Брестська область, Іванівський р-н									
	Борова	ЛЕЛ_ЕК-158		ФФ (скнд)			Мотоль	ЛЕЛ_ЕК-158; [ВасМен] № 1004 та ін.	ФФ (скнд)
	Вивьово	Архів товариства білорусистів Варшавського університету Alba		інд. форма (Ф і додавання?) і лад			Мохро	ЛЕЛ-ЕК-158-03 - 9 текстів	ФФ (скнд)
	Корині	ЛЕЛ_ЕК-158-05 2 тексти		ФР (скнд+суб2,4)			Одрижин	ЛЕЛ-ЕК-158-07 - 3 тексти	ФР (трц)
	Молодово	ЛЕК-12-07_20		ФФ (скнд)??			Огово	ЛЕЛ-ЕК-158-09 - 3 тексти	ФФ (скнд)
							Риловичі	ЛЕЛ-ЕК-158-10 - 3 тексти	ФФ (скнд)
Брестська область, Березівський р-н									
	Спорово	[ВасМен] № 533а		Ф (скнд)					
Брестська область, Лунінецький р-н									
	Богдановка	A-2008-16_16 («осіння»)		О (трц)			Луги	[ВасМен] № 0546	N (квнт)
	Дятловичі	ПРП-НЗ/Кут-1984_6-ІІ-36, 38; A-2008-16_18		О (трц); 2-рядк. варіант: Ой,АБ.			Мал. Чучевичі	[ВасМен] № 0582	N (специф. лад)
	Вел. Чучевичі	[ВасМен] № 0551		N (квнт)			Ситниця	ТМКБ_Т4_Брест-2008, №085, 109	N (трц-кврт)
Волинська область, Любешівський р-н									
603	Вел. Курінь	[РибСМ1], К16-1		тип відсутній	629	Запізняця	ПРП-08-89_24а; [РибСМ1], К16-1		Ф-РТ
604	В'язівне	[РибСМ1], К16-1		Ф-РТ	630	Лобна	[РибСМ1], К16-1		Ф-РТ
609	Березичі	[РибСМ1], К16-1		Ф-РТ	632	Зарудчі	ПРП-08-89_20, 21; [РибДис], №71		Ф (трц-кврт)
617	Невір	ПРП-08-89_01_02; [РибСМ1], К16-1		тип відсутній	633	Бучин	ПРП-08-89_14, 15; [РибСМ1], К16-1		Ф (трц-кврт)
619	Ветли	ПРП-08-89_03_04, 19; [РибСМ1], К16-1		тип відсутній	634	Підкормілля	ПРП-08-89_17, 18; [РибСМ1], К16-1		Ф (трц)
620	Горки	ПРП-08-89_06-08; [РибСМ1], К16-1		тип відсутній	637	Люб'язь	ПРП-08-89_11		Ф (трц)
622	Мукошин	ПРП-08-89_05_16; [РибСМ1], К16-1		тип відсутній	640	Седлище	[РибСМ1], К16-1		Ф-РТ
624	Дольськ	ПРП-08-89_09_10; [РибСМ1], К16-1		Ф (трц-кврт)	642	Судче	ПРП-08-89_22а, 24; [РибСМ1], К16-1		О (трц)
626	Шлапань	[РибСМ1], К16-1		тип відсутній	643	Березна Воля	ПРП-08-89_22, 23а		Ой (трц)
					644	Хоцунь	ПРП-08-89_12, 13		Ф (трц-кврт)
Волинська область, Маневський р-н									
777	Красноволя	ПРП-18-93_03		66 ² (квнт)	756	Вел. Ведмежка	ПРП ПРП-14-92_01_02		тип відсутній
791	Прилісне	ПРП-15-92_11		тип відсутній	757	Н.і Підцаревичі	ПРП-14-92_03_04		тип відсутній
781	Тельчі	ПРП-18-93_04		тип відсутній					
769	Карасин	ПРП-18-93_14		66 ² (3-оп)					
779	Нічолівка	ПРП-18-93_05		66 ² (3-оп)					
800	Розничі	ПРП-18-93_06		66 ² (3-оп)					
766	Граддя	ПРП-18-93_08_09		66 ² (3-оп)					
750	Ожонськ	ПРП-18-93_10		66 ² (3-оп)					
808	Цміни	ПРП-14-92_05		тип відсутній					
Волинська область, Камінь-Каширський р-н									
289	Старі Червища	ПРП-18-93_15		тип відсутній					

Таблиця 3.
Базові меломоделі
трирядкових строф
на основі 6-дольника
у Погоринні

T3.1

T3.2

T3.3

T3.4

T3.5

T3.6

152

1.

2.

Музичні приклади

(див. також
DVD_CM4_34_VSL-6x3-Pogorynnia)
Брест: Пінськ: Клетная
[ПБП, № 143]= аудіо А-1988-01
07.12, А-1990-01_1В_24

Рівне: Зарічне: Старі Коні
(див. також аудіо А-1997-02_14)

3-канальний запис від
Чекун Домініки Никифорівни, 1936,
Петровець Надії Яківни, 1937,
Ковтунович Анастасії, 193?

Запис. 2007 І. Клименко.
Нотація студ. А. Павленко,
ред. І. Клименко

Нотації 3–9
виконала М. Мархель

Рівне: Дубровиця: Городище = А-ПРП-92

3.

Violin I

Violin II

Voice

V. I

V. II

1. Ми ба-тюш-ка дай о - шу - ка - лі Ей, ми ба-тюш-ка дай о - шу - ка - лі, не ба - га - то дай за шлюб да - лі.

Рівне: Зарічне: Локниця = А-ПРП-84

4.

Violin

Violin

Рівне: Володимирець: Вел. Телковичі

5.

А

скрипка

спів

скрипка

спів

- 99 -
 ЕТНОКУЛЬТУРНА СПАДЩИНА РІВНЕНСЬКОГО ПОЛІССЯ. Вип. II
 Інструментальна музика Полісся у виконанні скрипаля Никифора Сада

Весільна

Рівне: Володимирець: с. Вел. Телковичі

А - нотація О. Трофимчука

Б - РЕКОНСТРУКЦІЯ

1. Пошуковий перший рядок, квінтова версія (запозичена зі столінської традиції)
2. Типова мелострофа південно-пінської традиції: терцевого ладу, з рефреном наприкінці 1-го мелорядка

Б 1.

2.

6. Нот. 6-8 – $\langle \text{♩}^3 \rangle$ нормативний терцево-квартвовий Рівне: Рокитне: Мушні = А-ПРП-94-6, 7, 8

$\text{♩} = 120$ *8va*

Violin

Voice
Ки-дай, ма-ті в печ дро-ва, ки дай, ма-ті в печ дро-ва, ос-та-вай-ся здо-ров[а].

8va

Violin

Voice
2. Й а ти, све-кру-хо, тре-ски, а ти, све-кру-хо, тре-ски, до-жи-дай-ся не-вест[ки].

7. $\text{♩} = 120$ *8va*

Violin

Voice
1. Кра-че во-рон-ко, кра-че, кра-че во-рон-ко, кра-че, да з по-ля не злі-тай[е].

Violin

Voice
3. А Ко-ля сме-єт-са, а Ко-ля сме-єт-са, да на воз бе-рет[са].

8. $\text{♩} = 90$

Violin

Voice
1. На-до-бра-ніч, то-ва-риш-ко на-ша, на-до-бра-ніч, то-ва-риш-ко на-ша, да ми-неть-ся то-бі роз-кіш на-ша.

Violin

Voice
2. Су-бо-тяш-не да вми ва-ння-чко, су-бо-тяш-не да вми ва-ння-чко, не-ді-ля-шне за-гу-ля-ння[ко].

9. $\text{♩} = 90$

Violin

Voice
1. На го-ро-ді пуд ка-лі-но-ю, на го-ро-ді пуд ка-лі-но-ю пла-че ма-ті за ди-ти-но[ю].

Violin

Voice
3. Йде по во-ду, спо-ти ка-є-ться, йде по во-ду, спо-ти-ка-є-ться, на сле-до-чки при-ді-ра-єт[а].

Violin

Voice
4. Ось де мо їй до-чкислє до-чки, ось де мо їй до-чкислє-до-чки, ось де во-на дай по-хо-дил[а].